

ชื่อเรื่อง : กระบวนการสืบทอดและแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น :
กรณีศึกษา การเล่นท่ายโจ๊ก อำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี

ผู้วิจัย : นางสาวพัชรินทร์ รุจิรานุกูล
นางสาวเกศิณี ศิริสุนทรโพบูลย์

ปีการศึกษา : 2556

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความเป็นมา กระบวนการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น การเล่นท่ายโจ๊ก ของอำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี ใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยใช้วิธีศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษามีดังนี้

1. การเล่นท่ายโจ๊กของชาวพนสนิมคม มีความเป็นมาโดยพระพิมลธรรม ราชบัณฑิต (ชอบ อนุจารีเถร) เจ้าอาวาสวัดราชบุรุษบำรุงและเจ้าคณะจังหวัดชลบุรีในสมัยนั้น ได้นำเอาการเล่นท่ายโจ๊ก จากกรุงเทพมหานคร มาถ่ายทอดให้พี่ชายที่เป็นเจ้าของโรงเรียนพนสนิมคมชาน้อย คือ ครูประภัสร์ จันทน์พยอม ผู้ที่นำเอาโจ๊กปริศนามาเผยแพร่ในอำเภอพนสนิมคมเป็นคนแรก ในสมัยแรกการเล่นท่ายโจ๊กจะเล่นในงานสวดศพบนศาลาการเปรียญ ทำให้มีเพื่อนฝูงญาติพี่น้องมาช่วยอยู่เป็นเพื่อนศพนามากขึ้น ต่อมาคนที่นำโจ๊กไปออกให้ขายกันนั้นมิทั้งพระและฆราวาสรูปแบบการเล่นท่ายโจ๊กของพนสนิมคมพัฒนาขึ้นมี 10 แบบ 14 อย่าง
2. กระบวนการสืบทอดการเล่นท่ายโจ๊กของชาวพนสนิมคม 1) แหล่งความรู้ ได้รับมาจากวัด และได้ขยายไปโรงเรียนและชุมชน 2) ผู้ถ่ายทอดและผู้รับรู้การถ่ายทอด ในตอนต้นจากพระสุครู จากครูสุนักรเรียน และจากเพื่อนสู่เพื่อน 3) วิธีการถ่ายทอดได้แก่ การถ่ายทอดทางตรง คือ วิธีการถ่ายทอดการบอกเล่าด้วยปากจากผู้มีทักษะการเล่นท่ายโจ๊ก การปฏิบัติจริงโดยการเล่นท่ายโจ๊ก และการฝึกฝนด้วยตนเองในการเขียนและเล่นท่ายโจ๊ก ส่วนการถ่ายทอดทางอ้อม คือ วิธีการถ่ายทอดจากการสังเกต การจัดทำเป็นหนังสือที่เป็นลายลักษณ์อักษรเผยแพร่ และจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ กลุ่มผู้ร่วมกิจกรรมท่ายโจ๊กมี 3 กลุ่ม คือ ผู้ออกโจ๊ก ผู้ขาย และ ผู้สนใจ วิธีการสร้างโจ๊กปริศนามี 4 ขั้นตอน คือ 1) มีความรู้เรื่องวิธีการเล่น 2) สามารถแต่งคำประพันธ์ได้ 3) คัดลอกลงแผ่นกระดาษ และ 4) นำออกแสดง
3. แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น การเล่นท่ายโจ๊ก ได้แก่ 1) การส่งเสริมให้มีความรู้เกี่ยวกับการเล่นท่ายโจ๊กอย่างกว้างขวาง โดยการเริ่มปลูกฝังความรู้การเล่นท่ายโจ๊กให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายแก่บุคคลทั่วไป โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน 2) การส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนคนรุ่นใหม่มีความตระหนักและรู้คุณค่าในภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่น การผลิตสื่อเผยแพร่ความรู้ 3) การประสานความร่วมมือกันของผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น การเล่นท่ายโจ๊ก ควรเป็นกลุ่มคนทุกกลุ่มร่วมมือกัน เช่น ครู อาจารย์ พระสงฆ์ ผู้นำชุมชนทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผู้ทรงภูมิปัญญา ตลอดจนชาวบ้านในชุมชน 4) หน่วยงานหรือสถาบันที่มีความสำคัญในทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น การเล่นท่ายโจ๊ก ได้แก่ วัด โรงเรียน หน่วยงานราชการ และชุมชน พยายามนำเอาการเล่นท่ายโจ๊กไปบรรจุลงในกิจกรรมของหน่วยงาน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Research Title : The Inheritance Process and Guidelines to reserve Local Wisdom:
A Case study of Riddle Game at Phanatnikhom, Chonburi.

Researcher : Miss. Patcharin Rujiranukul
Miss. Kesinee Sirisoonthornpaibul

Organization : Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University

Fiscal Year : 2013

Abstract

This qualitative research aimed to study the history of The Inheritance Process and Guidelines to reserve Local Wisdom: A Case study of Riddle Game at Phanatnikhom, Chonburi. The study collected data from documents, interviews, focus group discussions. Data were analyzed by content analysis.

The results are as follows:

1. The riddle game of people in Phanatnikhom started from Phra Phimontham Ratchabandit (Chob Anujaree) the abbot of Wat Bamrungrat and the primate of Chonburi in those days. He studied how to play from Bangkok and taught his brother, owner of Phanatchantanalai, Praphan Chanphayom who was the first on spreading the game in Phanatnikhom. At first, the game was played at a funeral to attract friends and relatives of the dead to stay at the funeral for long. Later, it became popular among monks and seculars and developed in 10 models and 14 patterns.

2. Inherited process of riddle game of Phanatnikhom people 1) Knowledge derived from temples and has expanded to schools and community 2) The relay and the recipient, at the beginning from monks to teachers, from teachers to students and from friends to friends 3) How to convey include direct is a way the story with the mouth from a joker playing skills competitions, How to convey include direct way that the skilled ones explain others the rules for playing a riddle game, and indirect way is to learn by observing, reading manuals, setting a learning center. The game is consisted of 3 groups which are riddle trail creators, guessers, and those interested. There are 4 steps to create a riddle, 1) Understand the rules, 2) compose a rhyme 3) copy onto paper and 4) be showcasing.

3. The Inheritance Process and Guidelines to reserve Local Wisdom: A Case study of Riddle Game were: 1) Promoting knowledge about playing the game immensely, started by instilling the knowledge of playing the game as widely known to the public, particularly among children and youth, 2) Encouraging children and young people to aware of and appreciate of local knowledge by making the local curriculum, and media to spread the knowledge, 3) The collaboration of those who have a significant role in the conservation of local knowledge of riddle game. It should be a group of all people working together as teachers, monks, community leaders, both official and unofficial, scholars, as well as community residents, and 4) Firms or institutions that are important in the conservation of local knowledge, riddle game, including temples, schools, government agencies and community put efforts to bring the game into the activities of their authorities.